

Experiment bebouwen van ijzertijdgewassen op een proefakker bij

Eversham, Eindhoven. Uitvoerder: Herbert van Rossen uit Nieuwkoop Jaar: 1987

Theorie:

In den beginne waren er onkruiden, grassen.

De mens moest eten en verzamelde bladeren en zaden. Door hun toedoen werden sommige rassen verbeterd (dat betekende iets meer zaden per plant of iets groter blad) Dit is een evolutie, geleid door de mens. **Emmertarwe** is daar een mooi voorbeeld van. De wilde soort **Eenakoorn** kwam 100.000 jaar geleden voor tussen de Kaukasus en Palestina. Als 1-zadige en 2-zadige vorm.

Zwervende stammen namen de zaden zo langzamerhand helemaal mee naar West-Europa, waar ze eerst in het wild en later op akkers werden geteeld.

Tarwekorrels vallen makkelijk uit hun hulsje, dus gemakkelijk bij het dorsen.

Spelt is veel moeilijker te dorsen. Het kafje blijft irritant vast aan de korrel zitten.

Rogge is nu in het midden-oosten nog een onkruid, kwam in zwang, toen er paarden kwamen (na 1500 j. v. Chr.)

Rogge werd gekruist met **tarwe** (durum-tarwe) en er ontstond triticale.

Voordelen van rogge zijn: hij kan zich beter aanpassen aan de bodem en aan het weer, heeft meer opbrengst en is ziektebestendiger. Durum-tarwe heeft een goede bakkwaliteit, een harde korrel en een stijve aar-spil.

Emmer kruisde zich met geitenoog-gras en er ontstond spelttarwe.

Durumtarwe is in Ethiopie ontstaan, vanuit het middellandse zeegebied in Noord-Amerika terechtgekomen.

De **peulvruchten (erwten en duivenboon)** zijn vanuit het midden-oosten en het middellandse zeegebied in Europa terechtgekomen.

De **wikke** zijn waarschijnlijk al in Europa zelf ontstaan en gegeten.

Onkruiden zijn: **melde, zuring, duizendknopen**. Deze zaten denken de archeologen tussen de geogste granen als onkruid en werden meegegeten in de graan-stoof-pot.

Graan werd vaak op kniehoogte geogst, waarbij de onkruiden niet werden uitgerooid, maar het volgend jaar weer terug kwamen .

Archeologische gegevens over **groenten** zijn er weinig.

Logisch zou kunnen zijn er van uit te gaan dat onkruiden, die zich hier in het wild kunnen handhaven, hier vroeger ook gegroeid kunnen hebben en geogst kunnen zijn.

Asperges, rabarber, molsla (paardebloem) en zeekool, snijbiet, veldsla en groenlof zijn gewassen die het in onze omgeving goed doen

Oliehoudende gewassen moeten er wel geweest zijn. Er zijn n.l. olielampjes gevonden. Het kan om lijnzaadolie gaan (van vlas) of om olie van de huttentut- of dederzaad.

Verbouwd werden, omdat ze aangetoond zijn uit opgegraven verkoolde zaden:

haver

emmer

eenkorn

tarwe

spelt

Granen:

Eenkoorn (triticum monococcum)

Emmertarwe (triticum Turquidum dicoccoides) eerste graan met rijs-eigenschappen

Spelt (triticum spelta)

Triticum Compactum (broodtarwe) heeft de meeste korrels aan een aar en goede
bakeigenschappen.

4 rijige bedekte gerst

Naakte gerst

2-rijige bedekte gerst

Pluimgierst

Rogge

Haver

Peulvruchten:

Duivebonen

Hardzadige erwten

Oliehoudende zaden:

Lijnzaad

Huttentut

Vlas:

Groenten:

Pastinaak

Snijbiet

Veldsla

Groenlof

Raapstelen

Er werd verbouwd in een 4 slag – stelsel.

Dat betekent in volgorde.

Groenten,
daarna **peulvruchten,**
daarna **granen,**
daarna **braak.**

Of de ijzertijd mens dat al zo deed, weet men niet. In de vroege Middeleeuwen wel.

De bemesting kan in de vorm van: -bemesting, (door de mens aan te voeren)
-begrazing in de stoppen (door vee)

Voorbeeld van de akker, het eerste jaar

